

industrial producing of clothes for defeating the deficiency of goods. But the modern textile samples had been very soon ousted by traditional ornaments.

The artists also created the samples of clothes which, on the one hand, embodied the art and style principles of constructivism – bright and contrast colors, regular geometric forms, and removable parts. On the other hand, these samples were in accordance with the state demands – full absence of décor, asceticism, economical.

Originality. This research article doesn't pretend on the exhaustive disclosure of Ukrainian Soviet fashion's advancement. It clarifies the details of the interaction between fashion, state demands, and constructivism.

Conclusion. The achievements of constructivists in new types' of Soviet clothes creation weren't fully implemented in the everyday life sphere. In general, these achievements stayed in the sketch form. The submission of the art to the state and traditional esthetic's returning reduced the impact of constructivism on the textile and clothes industry. But this art experiment was the first attempt of the own unique conception's creation for the young Soviet state.

Keywords: Soviet fashion, working clothes, constructivism, industrial art.

Одержано редакцією 10.02.2017
Прийнято до публікації 02.05.2017

УДК 94 (477) «1941 – 1945» – 0. 58. 244

О. Г. Перехрест

д. і. н., професор кафедри
всесвітньої історії та
міжнародних відносин
Черкаського національного
університету ім. Б. Хмельницького
e – mail : cherkassy_2013@ukr.net

ДЕМОГРАФІЧНІ ТА МАТЕРІАЛЬНІ ВТРАТИ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ В РЕЗУЛЬТАТІ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ПРОТИБОРСТВА ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

У статті в контексті українсько-польського військово-політичного протиборства під час Другої світової війни зроблена спроба оцінити людські та матеріальні втрати в сільській місцевості на Волині, Поліссі та в Галичині.

Ключові слова: українсько-польське військово-політичне протиборство, селянський сегмент протиборства, масові вбивства, нищення житла і господарств, трагедія українців і поляків.

Постановка проблеми. Одним із вагомих досягнень вітчизняної історичної науки останніх десятиліть стало дослідження тих аспектів історії України, які з ідеологічних мотивів або зовсім замовчувалися, або ж подавалися у версіях, що не відповідали дійсності. У переліку таких тем – трагічні події, пов'язані з українсько-польським військово-політичним протиборством на західноукраїнських землях у роки Другої світової війни. У контексті зазначеного особливо актуальним є дослідження селянського сегменту цього протиборства, адже саме сільські мешканці української та польської національностей зазнали багатотисячних людських жертв та величезних матеріальних втрат. Важливість дослідження цього сегменту зумовлюється й тією обставиною, що він є складовою історії власне ОУН і УПА, й без його висвітлення вона буде неповною, адже в загонах УПА і збройних польських формуваннях, які нищили селянські господарства й безвинних й беззахисних селян, більшість особового складу становив селянський контингент.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українсько-польському протистоянню в період Другої світової війни у вітчизняній історіографії вже присвячено самостійний блок [1]. Серед праць, в яких селянський аспект у контексті українсько-польського протистояння одержав певне висвітлення, слід назвати дослідження І. І. Ільюшина, С. А. Макаруча, Ю. Ю. Сливки, В. В. Трофимовича та ін. [2]. Разом з тим, вказані автори не ставили завдання спеціально дослідити демографічні та матеріальні втрати в сільській місцевості в рамках означеної події, то ж розглядають це питання фрагментарно або на дотичному рівні. Водночас є необхідність, використовуючи наявні документальні та інші джерела, спробувати встановити загальну кількість загиблих сільських мешканців в українсько-польській війні та окреслити розміри завданої матеріальної шкоди селянським господарствам.

З огляду на зазначене **метою** заявленої публікації є оцінка розмірів демографічних і матеріальних втрат сільського соціуму під час українсько-польського протиборства в 1943 – 1944 рр.

Виклад основного матеріалу. Чималими були людські і матеріальні втрати в зв'язку з польсько-українським військово-політичним протиборством в роки війни на Волині, Поліссі та в Галичині. Не вдаючись у причини та перебіг подій у рамках цього конфлікту, зауважимо, що в тій боротьбі обидві сторони не раз включали до числа своїх противників мирних селян й жорстоко розправлялися з ними, вдаючись до обопільних масових убивств, нищення житла та господарства. Оцінюючи засоби взаємної боротьби двох сторін, український історик С. Макарчук наголошує, що «у способах нищення людей українські загони і боївки, рівно ж як і польські, не дуже різнилися від німців» [3, 372]. Для підтвердження цього наведемо лише декілька фактів із багатьох зафіксованих джерельних свідчень, які показують увесь трагізм ситуації. При цьому наголосимо, що вони не є односторонніми й засвідчують трагедію і українців і поляків, і в тому числі насильство здійснене обома сторонами, і які, за оцінкою провідного вітчизняного дослідника українсько-польського протиборства В. Трохимовича «дихають слізьми, трагедією, криками душі» [4, 4].

Так, у радіограмі, яка надійшла 14 квітня 1943 р. до УШПР від командування партизанського загону ім. М. Хрущова, повідомлялося, що «... у Цуманському районі Волинської області перед сотнею національної армії поставлене завдання знищити поляків і всі населені пункти спалити до 15 квітня 1943 р. 25 березня вирубано населення і спалені пункти Заулок, Галинівка, Мар'янівка, Перелисянка та ін.»[5, 65].

У доповідній записці, направленій 28 травня 1943 р. секретарю ЦК КП(б)У М. Хрущову та начальнику УШПР Т. Строкачу командуванням об'єднаних партизанських загонів Ровенської області, повідомлялося, що «В основному діяльність націоналістів до останнього часу спрямована на знищення польського населення, польських сіл... В селах райцентрів Степань, Деражна, Рафаловка, Сарни, Висоцьк, Володимирець, Клевань та інших націоналісти проводять масовий терор по відношенню до польського населення та сіл, причому необхідно відзначити, що націоналісти не розстрілюють поляків, а ріжуть їх ножами та рубають сокирами незалежно від віку і статі... У селах Березно, Чайково, Сехи Володимирецького та Висоцького районів націоналісти повністю вирізали населення і спалили понад 2000 будинків.

У зв'язку з великим терором націоналістів польське населення почало організовуватися та чинити опір націоналістам. Німці почали допомагати полякам зброєю, створюючи одночасно польську поліцію замість української, яка відійшла до націоналістів. ...У південних районах області – Дубно, Сарни, Млинув, Клевань та інших німці озброюють поляків гвинтівками та кулеметами для боротьби проти партизанів і націоналістів, однак випадків виступів поляків проти партизанів ще не помічено... Населення польських сіл у зв'язку з відсутністю зброї створює групи самооборони, на озброєнні яких знаходяться сокири, вила, коси, піки і т.д... Поляки спільно з німцями беруть участь в операціях проти націоналістів, так ними повністю спалені село Трипутні і частково Грані, як найбільш націоналістичні»[5, 76 – 77].

У звіті від 12 листопада 1943 р. комендант військового району 4.10, що входив до надрайону «Долина» з'єднання «УПА – Північ», повідомляв про неодноразові напади та пограбування українських сіл німцями та польськими збройними загонами на території Ровенської області. Вказувалося, зокрема, що «...в село Переділи приїхали німці з ляхами, спалили 15 будинків, пограбували село та забрали 2 людей... У селі Карпилівка о п'ятій годині ранку німці з ляхами проводили грабунок. Приїхали на 10 машинах, обставили виходи з села і грабували, забирали майно включно до дров. Запалили 3 хати». У Турійському районі на Волині польськими збройними загонами в селі Купичі було спалено 48 будинків і вбито 48 осіб; в селі Озеряни під час сутичок між польськими загонами та загонами УПА було спалено 210 селянських садіб і загинуло 820 осіб [3, 375].

Вбивства цивільних селян й нищення їхніх господарств здійснювалися у надзвичайно жорстокий і брутальний спосіб, причому цим грішили обидві сторони. За свідченням командувача дільницею Армії Крайової в Рожиці і коменданта Здолбунівського району Романовського «Поляки у своїх діях» застосовували принцип колективної відповідальності і на напади, розбій і грабунок відповідали вбивствами, реквізиціями і пограбуванням. Вбивство вважалося справою честі. Молоді хлопці, які втратили родину, на прикладах гвинтівок робили помітки, рахуючи таким чином кількість своїх жертв. Людське правосуддя перетворилося на криваву помсту» [4, 4]. Один із керівників

служби безпеки УПА «Макар» повідомляв своєму братові 2 серпня 1943 року в місті з Волині : «СД уживає своєї нищівної акції ляхів. У відповідь ми нищимо їх безпощадно. На Волині і Поліссі позносили ми всі «штацготи» – ляхів і німаків вибили, реманент живий і мертвий забрали, а забудування спалили» [4, 4].

Про трагедію українців і поляків свідчать і спогади жительки містечка Рудня Почаївська на Ровенщині Боголуцької : «Я була заміжня за поляком. У нас було двоє хлопчиків – семи і чотирьох років. Тільки-но народилася дівчинка, яка лежала в колисці. 20 липня 1943 року поляки вирізали хутір біля нашого містечка – не пожаліли нікого, всіх вирізали. Наступного дня в нашу хату зайшло п'ятеро з УПА. Донечку підняли з колиски, розставили ніжки, подивилися що дівчинка і поклали назад. Оскільки мама українка, її пожаліли. А батька і двох хлопчиків вивели на двір і зарубали сокирою» [4, 4].

Наведені факти свідчать, що в ході кривавого міжнаціонального українсько-польського конфлікту гинули представники обох народів, а українці й поляки застосовували як оборонну, так і наступальну тактику. Варто звернути увагу й на те, що «в українсько-польській війні помітною була участь німецьких каральних загонів, польської та української поліції на службі в окупантів, каральні операції радянських партизанських загонів, а з польської сторони – ще й націоналістичних загонів Народових збройних сил і Народової організації військової. Були також випадки так званого камуфляжу окремих загонів під марку противника і вчинення нападів із метою роздмухування українсько-польського протистояння» [4, 4].

Про жахіття українсько-польської ворожнечі в тих умовах вражаючи свідчить очевидець тих подій : « На всьому Поліссі та на великій частині Волині... вночі кругом заграва, бо німці з поляками і узбеками випалюють українські села та вистрілюють народ за бандитизм. Іншої ночі більшовицькі партизани з поляками допалюють решту українських сіл, що їх не випалили німці за дня. Куди не глянь – вогонь. Куди не повернись – трупи і кров» [7, 145].

Остаточна кількість жертв з обох сторін до цих пір не з'ясована. Історики, які досліджують цю проблему, називають різні цифри. Так, українські історики Ю. Киричук і С. Макарчук у спільному дослідженні зазначають, що в ході цієї боротьби загинуло з обох сторін приблизно 40–60 тис. осіб, причому більшу частину загиблих становили поляки [8, 572]. Сам же Ю. Киричук в іншій праці пише, що за оцінками польських істориків кількість жертв з польської сторони становить до 50 тис., а з української – приблизно утричі менше. На його думку, ці дані серйозно завищені й він вважає, що найправдоподібніша чисельність жертв на Волині, згідно звітів Армії Крайової за 1943 р., складає 15 тис. поляків і дещо менше українців, а в Галичині жертвами збройного протистояння стали 10–12 тис. поляків [9, 129]. У монографії В. Литвина «Україна в Другій світовій війні» зосереджені дані про жертви, котрі наводяться в дослідженнях польських істориків, а саме: В. Серчика, який вважає, що кількість жертв серед поляків доходила до 100 тис., а серед українців – від 15 до 20 тис. осіб; Б. Мотики, який оцінює польські жертви в діапазоні 80–100 тис., а українські – 15–20 тис. осіб; Р. Тожецького, який погоджується з цифрою вбитих українцями поляків – від 80 до 100 тис. осіб (кількість вбитих українців він не називає) й вважає неймовірно завищеною цифрою, яку називали польські націоналісти (від 300 до 500 тис. осіб), а також не погоджується з оцінкою польських жертв до 100 тис. тільки на Волині, наведеними у публікаціях В. Семашка і Ю. Туровського; В. Семашка і Е. Семашко, які стверджують, що на Волині з польського боку загинуло 35 тис. осіб, з яких 18 тис. зі встановленими прізвищами (на їх думку, це виключно жертви УПА), а з українського боку – від 1 до 2 тис. осіб. З цього приводу В. Литвин зауважує, що проведені вже після публікації праці вказаних авторів контростереження волинських сіл засвідчили істотне завищення ними кількості польських жертв і відповідне незафіксування кількості українських жертв [10, 250 – 251]. На думку В. Трофимовича «встановити конкретне авторство всіх жертв нині не є можливим, як і спроби встановлення загальної кількості загиблих в українсько-польській війні... Очевидно одне : польська сторона, принаймні в Галичині і на Волині, знаходячись у значній меншості, зазнала більших втрат, аніж українська» [4, 4].

Наслідком українсько-польського протистояння були також значні втрати сільського населення, пов'язані з масовою втечею польських біженців на територію Генерального губернаторства та добровільним виїздом на роботу до Німеччини аби врятуватися від загибелі. Так, уже наприкінці квітня 1943 р. німці відправили із Сарн цілий ешелон, завантажений поляками [11, 87]. Польські історики вважають, що сукупні втрати польського населення, наприклад, на Волині (вбитими, пораненими, вивезеними на роботу до Німеччини) з травня 1943 р. до літа 1945 р. становили 150 тис. чол. [8, 572 – 573].

Висновки. Попри невстановлення достовірної кількості людських жертв з обох сторін у рамках українсько-польського протистояння незаперечним фактом є те, що переважну більшість

серед них становили селяни української та польської національностей. Унаслідок застосування терористичних методів десятки тисяч українських і польських осель були перетворені на попіл. Їх господарі втратили посіви, худобу, харчові запаси, реманент, домашній скарб. Соціально-економічна база тих сільських районів, які потрапили в епіцентр міжнаціонального протистояння, була істотно підірвана.

Відповідальність за величезні людські й матеріальні втрати під час українсько-польського військово-політичного протиборства в роки Другої світової війни несуть українська і польська сторони. Усвідомлення і прийняття цього факту має бути основою для вироблення об'єктивної позиції в оцінці цієї трагічної події та її наслідків задля примирення й подальшого добросусідського співіснування двох народів.

Література

1. Лисенко О. Є. Українсько-польські стосунки періоду Другої світової війни у вітчизняній історіографії. Бібліографічний покажчик / О. Є. Лисенко, О. В. Марушенко. – К. – Івано-Франківськ, 2003.
2. Ільющин І. І. ОУН-УПА і українське питання в роки Другої світової війни в світлі польських документів / І. І. Ільющин. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2000. – 198 с.; Ільющин І. І. До питання про Волинську трагедію у 1943–1944 рр. / І. І. Ільющин // Укр. іст. журн. – 2003. – № 3. – С. 115–123; Ільющин І. Українці і поляки на територіях спільного проживання: політичне та військове протистояння / І. Ільющин // Україна в Другій світовій війні: погляд з XXI ст. – Історичні нариси : в 2 кн. / [редкол. : В. А. Смолій (голова), Г. В. Боряк, О. Є. Лисенко (відп. ред. та ін)]; НАН України, Ун-т історії України. – К. : НВП «Видавництво «Наукова думка», НАН України, 2010. – Кн. перша. – С. 567–594; Ільющин І. І. Волинська трагедія 1943–1944 / І. І. Ільющин. – К. : Інститут історії України, 2003. – 315 с.; Макарчук С. Нищення населення на Волині в часи війни (1941–1945) / С. Макарчук // Вісник Львівського університету. Серія : Історична. – Л., 1999. – Вип. 34. – С. 361–382; Макарчук С. Втрати населення на Волині у 1941–1947 рр. / С. Макарчук // Україна – Польща : важкі питання. – Т. 5. Матеріали 5-го міжнародного семінару істориків „Українсько-польські відносини під час Другої світової війни”. – Луцьк, 27–29 квітня 1999 р. – Варшава : Tursa, 2001 / Світовий союз воїнів Армії Крайової, Об'єднання українців у Польщі. – С. 249–270; Сливка Ю. Ю. Українсько-польське протистояння періоду Другої світової війни : витоки та наслідки / Ю. Ю. Сливка. – Л. : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2003. – 52 с.; Сливка Ю. Ю. Західноукраїнське село в період німецько-радянської війни / Ю. Ю. Сливка // Історія українського селянства. – Нариси в 2-х томах / керівл. автор. колективу С. В. Кульчицький, автор. колектив: О. В. Андрощук, В. К. Баран, В. М. Веселова [та ін.]. – К. : Наук. думка, 2006. – Т. 2. – С. 333–336; Трофимович В. Москва і українсько-польський конфлікт у роки Другої світової війни / В. Трофимович // Україна і Польща в ХХ столітті : проблеми і перспективи. Збірник наукових праць. – К. – Краків, 2002. – С. 143–146; Трохимович В. Примирення не можна приурочити до певної дати / В. Трохимович // День. – 2003. – 16 квітня. – с. 4.
3. Макарчук С. Нищення населення на Волині в часи війни (1941–1945) / С. Макарчук // Вісник Львівського університету. Серія : Історична. – Л., 1999. – Вип. 34. – С. 361–382.
4. Трофимович В. Примирення не можна приурочити до певної дати...
5. Літопис УПА. Нова серія. Т. 4. Боротьба проти УПА націоналістичного підпілля : інформаційні документи ЦК КП (б) У, обкомів партії НКВС–МВС, МДБ–КДБ. 1943–1945. – К., Торонто, 2002. – 589 с.
6. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф. 3838. – Оп.1. – Спр. 59.
7. Трофимович В. Москва і українсько-польський конфлікт у роки Другої світової війни ...
8. Безсмертя. Книга Пам'яті України. 1941–1945 / Гол. ред. кол. : голова І. О. Герасимов, заступ голови І. Т. Муковський, П. П. Панченко, відповід. секретар Р. Г. Вишневський. – К. : Пошуково-видавниче агентство «Книга Пам'яті України», 2000. – 944 с.
9. Киричук Юрій. Український національний рух 40–50 років ХХ ст. : ідеологія та практика / Юрій Киричук. – Львів, 2003. – 464 с.
10. Литвин В. М. Україна в Другій світовій війні (1939–1945) / В. М. Литвин. – К. : Видавничий дім «Літ-terra», 2004. – 464 с.
11. Ільющин І. І. ОУН-УПА і українське питання в роки Другої світової війни в світлі польських документів...

References

1. Lysenko O. E. Ukrainian-Polish relations of the period of the Second World War in Ukrainian historiography. Bibliographic Index / O.Y. Lysenko, O.V. Marushchenko. – K.– Ivano-Frankivsk, 2003.
2. Ilyushin I. I. OUN-UPA and the Ukrainian issue during the Second World War in the light of Polish documents / I. I. Ilyushin. – K.: Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine, 2000 – 198 pp. ; Ilyushin I.I. On the Volyn tragedy in 1943–1944 gg. / I. I. Ilyushin // Ukr. is Journ - 2003. – No. 3. – P. 115–123; Ilyushin I. Ukrainians and Poles in the Territories of Common Living: Political and Military Confrontation / I. Ilyushin // Ukraine in the Second World War: a View from the XXI Century. –

- Historical essays: 2 books. / [redkol. : VA Smoly (head), G. B. Boryak, O. E. Lysenko (ed., Ed., Etc.), National Academy of Sciences of Ukraine, Univ. Of History of Ukraine – K.: Scientific-Production Enterprise "Publishing House" Naukova Dumka", National Academy of Sciences of Ukraine, 2010. – Book first – P. 567–594, Ilyushin I. I. Volyn tragedy 1943–1944 / I. I. Ilyushin. – K.: Institute of History of Ukraine, 2003. – 315 pp.; Makarchuk S. Population Deterrence in Volhynia during the War (1941–1945) / S. Makarchuk // Visnyk of Lviv University Series: Historical – L., 1999. – P. 34. – S. 361–382, Makarchuk S. Losses of the population in Volhynia in 1941–1947. / S. Makarchuk // Ukraine - Poland: difficult questions. – Vol. 5. Materials of the 5th among "Ukrainian-Polish relations during World War II" – Lutsk, April 27–29, 1999 – Warsaw: Tursa, 2001 / World Union of Warriors of the Army of Craiova, Association of Ukrainians in Poland. – P. 249–270; Slyvka Yu. Ukrainian-Polish confrontation of the period of the Second World War: Origins and Consequences / Yu. Yu. Slyvka – L.: Institute of Ukrainian Studies named after I. Krypiakevych, National Academy of Sciences of Ukraine, 2003. – 52 p. ; Slyvka Yu.U. West-Ukrainian Village During the German-Soviet War / Yu. Yu. Slivka // History of the Ukrainian Peasantry. – Essays in 2 volumes / guides. author. Collective S.V. Kulchitsky, author. team: O. V. Androschuk, V. K. Baran, V. M. Veselov [and others]. – K.: Science. thought, 2006. – T. 2. – P. 333–336. ; Trofimovich V. Moscow and the Ukrainian-Polish conflict during the Second World War / V. Trofimovich // Ukraine and Poland in the twentieth century: problems and perspectives. Collection of scientific works. - K. - Krakow, 2002. – P. 143–146; Trochimovich V. Reconciliation can not be confined to a certain date / V. Trokhimovich // Day. – April 2003. – with. 4
3. Makarchuk S. Poverty of the population in Volyn during the war (1941–1945) / S. Makarchuk // Visnyk of Lviv University. Series: Historical. – L., 1999. – Vip. 34. – P. 361–382.
  4. Trofimovich V. Reconciliation can not be confined to a certain date ...
  5. Chronicle of UPA. New series. T. 4. Fight against the UPA of the nationalist underground: information documents of the Central Committee of the CP (b) U, district committees of the NKVD-MIA, and the KGB-KGB. 1943–1945. – K., Toronto, 2002. – 589 p.
  6. Central State Archive of the Supreme Power and Administration of Ukraine. – P. 3838. – Op.1. – Sp. 59
  7. Trofimovich V. Moscow and the Ukrainian-Polish conflict during the Second World War ...
  8. Immortality. Book of Memory of Ukraine. 1941–1945 / Goal. Ed. count : chairman I.O. Gerasimov, head of the chair I.T. Mukovsky, P.P. Panchenko, response. secretary R. G. Vishnevsky. – K.: Search and Publishing Agency "Book of Memory of Ukraine", 2000. – 944 p.
  9. Kirichuk Yuri. Ukrainian national movement 40–50 years of the twentieth century. : ideology and practice / Yuriy Kyrychuk. – Lviv, 2003. – 464 pp.
  10. Lytvyn VM Ukraine in the Second World War (1939–1945) / V. M. Litvin. – K.: Publishing House "Lit Terra", 2004 – 464 pp.
  11. Ilyushin I. I. OUN-UPA and the Ukrainian issue during the Second World War in the light of Polish documents ...

Perekhrest O. G., Doctor of Historical Sciences, Professor, Professor of Khmelnytskyi National University

DEMOGRAPHIC AND MATERIAL LOSSES IN THE COUNTRYSIDE AS A RESULT OF THE UKRAINIAN-POLISH CONFRONTATION DURING THE SECOND WORLD WAR.

Abstract

The peasant segment of those tragic events associated with the mass murders of the civilian rural population of Ukrainian and Polish nationalities and the destruction of their housing and economy was considered in the article in the context of the Ukrainian-Polish military-political confrontation in the western Ukrainian Region of Ukraine during the Second World War. Without going into the cause and the detailed course of events within the framework of the conflict, it was emphasized that both sides repeatedly included among their opponents peaceful peasants and cruelly dealt with them in that struggle. Assessing, on concrete examples, the means of mutual struggle between the two sides, it has been proved that the Ukrainian units and militants, in the same way as the Polish, did not differ much from the Germans in methods of destroying people and their farms, used both defensive and offensive tactics. Attention was drawn to the fact that in the Ukrainian-Polish confrontation the participation of German punitive detachments of the Polish and Ukrainian police in the service of the invaders of the Soviet partisan detachments was notable, and from the Polish side - also nationalistic detachments of military formations, there were also cases of camouflage of individual detachments under the brand of the enemy and committing attacks in order to foment the conflict.

The article analyzes the situation with the definition by Ukrainian and Polish historians of the number of human victims on both sides. It is stated that despite the failure to establish a reliable number of human victims on both sides within the framework of the Ukrainian-Polish confrontation, the indisputable fact is that the overwhelming majority among them was the peasants of Ukrainian and Polish nationalities. It is also impossible to calculate material damage, but the terrible reality was the transformation into tumultuous tens of thousands of dwellings and farms of Ukrainian and Polish peasants.

Одержано редакцією 10.02.2017